

Producten & diensten 2019

op kernfunctie

- Vakteam Jeugd en Jongeren
- Vakteam Volwassenen
- Digitale Dienstverlening
- Frontoffice en Uitlening

Letterlijk in beweging

Inhoudsopgave

Producten en diensten 2019	4
Jeugd en Jongeren	5
Volwassenen	5
Uitlening en informatiefunctie.....	6
Online Dienstverlening.....	8
Kernfunctie 1. Lezen en Literatuur	8
Kernfunctie 2. Ontwikkeling en educatie	12
Kernfunctie 3. Kennis en informatie.....	20
Kernfunctie 4. Kunst en cultuur	26
Kernfunctie 5. Ontmoeting en debat	28

Bibliotheek Oostland

Producten en diensten 2019

De kern van de opdracht van de bibliotheek is bijdragen aan en de basisvormen voor kennis- en informatiesamenleving. Wij doen dat in overleg met de gemeenten op basis van de door hen aangewezen speerpunten en vanuit de onderstaande disciplines. De producten en diensten die hieruit voortvloeien worden bekostigd vanuit reguliere en incidentele subsidiegelden, ondersteuning door fondsen en uit eigen middelen.

Omdat wij veel lopende projecten hebben en nieuwe zullen opstarten wordt vanaf 2019 vier uur per week aan fondsenwerving besteed: voor vernieuwende projecten fondsen zoeken en aanvragen en voor lopende projecten verantwoordingen maken.

De kerntaken van de openbare bibliotheek zijn in 1998 vernieuwd en verbreed. Ook in de nieuwe bibliotheekwet zijn de kernfuncties omschreven in art. 5:

Een voor ieder toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening omvat in ieder geval de volgende kernfuncties:

- Ter beschikking stellen kennis en informatie
- Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie
- Bevorderen van lezen en laten kennismaken met literatuur
- Organiseren van ontmoeting en debat
- Laten kennismaken met kunst en cultuur

Vanuit deze bibliotheekvernieuwing is Bibliotheek Oostland bezig zich vanuit eigen kracht steeds verder te ontwikkelen, met vanuit de vakteams de nadruk op ontwikkeling en educatie.

Met gemeenten, klanten en netwerkpartners werkt de bibliotheek aan een organisatie die in staat is ondersteuning te bieden aan de meer kwetsbaren binnen de samenleving, de jeugd van 0 tot en met 18 jaar maar ook aan de ontplooiing en zelfredzaamheid van een groot publiek. Lezen, taal en mediavaardigheid blijven daarbij belangrijke pijlers.¹

Financieringsmix

Onze producten en diensten worden ontwikkeld middels bijdragen vanuit subsidies, fondsen, sponsoring en eigen inkomsten. Ook wanneer producten en diensten uit projectgelden worden gefinancierd, houdt dit veelal in dat een deel van de gelden afkomstig zijn uit fondsen en andere subsidiebronnen. Echter omdat de fondsen ook om eigen bijdrage van de bibliotheek vragen, worden de uren van de medewerkers vanuit de subsidiegelden bekostigd, een financieringsmix dus.

Er is sprake van landelijke, provinciale en lokale subsidies. Daarnaast zijn er structurele subsidies voor de taken die wij lokaal hebben afgesproken met de gemeenten en projectsubsidies voor projecten.

De producten en diensten die in deze gids worden beschreven, worden verzorgd door de volgende disciplines:

- vakteam jeugd en jongeren
- vakteam volwassenen
- frontoffice: uitlending en informatiefunctie
- online dienstverlening

¹ Meerjarenbeleidsplan 2017 - 2020

Jeugd en jongeren

Het vakteam jeugd en jongeren werkt voor de doelgroep 0-18 jaar. Om die doelgroep zo volledig mogelijk te bereiken werkt het vakteam samen met Centrum voor Jeugd en gezin, kinderdagverblijven, primair en voortgezet onderwijs, buitenschoolse opvang en jongerenwerk.

Er is een regulier educatief programma dat aangeboden wordt aan alle instellingen voor Kinderdagverblijven, Primair Onderwijs en Buitenschoolse opvang. Daarnaast kan de bibliotheek ook maatwerk bieden. Dit kan zijn op verzoek van een instelling of van de gemeente.

Zo wordt in gemeente Pijnacker-Nootdorp 'BoekenPret' aangeboden voor Kinderopvang en Primair Onderwijs. Deze methode sluit aan bij de gebruikte WE-methode Puk en Ko en Ik en Ko.

Volwassenen

Het vakteam volwassenen werkt voor de doelgroep vanaf 18 jaar. Vanuit beide gemeenten is het verzoek gekomen ons zoveel mogelijk te richten op de niet zelfredzame volwassenen. Om die doelgroep zo volledig mogelijk te bereiken werkt het vakteam samen met diverse maatschappelijke organisaties in de beide gemeenten. Voor 2019 is daar een vraag naar cultuur voor de zelfredzame bewoners aan toegevoegd. Ook hiervoor wordt de samenwerking met lokale organisaties gezocht en worden zowel landelijke als lokale thema's neergezet in een laagdrempelige voorziening in de buurt.

Deskundigheidsbevordering vakteams

Regelmatig volgen de specialisten uit de vakteams jeugd en jongeren en volwassenen bijscholing t.b.v. een specifieke doelgroep, zoals de opleiding tot mediacoach, training 'Kind en media' en het congres 'Piëzo: Transformatie in de praktijk' in het kader van de deelname aan het Sociaal Domein.

De vakteamleden jeugd en jongeren volgen de ontwikkelingen binnen de jeugdbibliotheek o.a. door het bijwonen van kenniscirkels Mediawijsheid, Makkelijk Lezen Plein, BoekStart, SchoolWise en de Bibliotheek op School.

De leden uit het vakteam volwassenen volgen de ontwikkelingen binnen de bibliotheek-wereld o.a. door het bijwonen van kenniscirkels Mediawijsheid, Laaggeletterdheid en bibliotheek en bedrijven. Voor de werkzaamheden ten behoeve van het Taalhuis worden bijscholingen gevolgd die worden georganiseerd door externe partijen als: Het begint met Taal, Stichting Piëzo en Stichting Lezen en Schrijven.

Op deze manier kunnen ze altijd inspelen op nieuwe trends ook binnen het onderwijs en organisaties en ondersteunen bij de bestrijding van laaggeletterdheid!

Uitlening en informatiefunctie

Algemeen

De bibliotheek is een laagdrempelige instelling waar men niets 'hoeft' en vrij toegankelijk voor iedereen. Behalve snuffelen tussen de boekenkasten en het kunnen lenen en inleveren van materialen biedt de bibliotheek de gelegenheid om kranten en tijdschriften te lezen in de leescafés en is het een ontmoetingsplek.

Bibliotheek Oostland bestaat uit vijf vestigingen en twee servicepunten met verschillende collecties, diensten en activiteiten. Klanten van Bibliotheek Oostland kunnen van alle vestigingen gebruik maken. Naast de mogelijkheid om boeken en andere materialen te lenen of te raadplegen, biedt Bibliotheek Oostland een aantal producten en diensten aan voor diverse doelgroepen.

De bibliotheekpas

Met de bibliotheekpas kan men in alle vestigingen, maar ook in andere bibliotheken, dus landelijk, materialen lenen. Geleende materialen kan men inleveren in een vestiging naar keuze. Buiten openingsuren kan men dagelijks en op ieder moment materialen inleveren in de buitenbussen.

De landelijke bibliotheekpas

Leden hebben met één pas toegang tot de fysieke en digitale collecties van alle bibliotheken in Nederland. Leden kunnen overal lenen en in hun eigen bibliotheek en in de gastbibliotheek inleveren. De Nationale Bibliotheek Pas maakt het bibliotheekgebruik aantrekkelijker voor (potentiële) leden en biedt ruimte voor innovatie en (de ontwikkeling) van nieuwe vormen van aanbod naast het traditionele uitleenmodel.

Het landelijke lidmaatschap van de Bibliotheek:

- is eenduidig en herkenbaar ;
- biedt naast de uitleenpropositie ruimte voor nieuwe (fysieke én digitale) proposities en initiatieven;
- is aantrekkelijk voor de klant en speelt in op veranderende wensen en eisen van (potentiële) klanten;
- sluit aan bij nieuwe doelgroepen en generaties;
- maakt landelijke marketingactiviteiten mogelijk met een heldere landelijke propositie en call to action;
- biedt ruimte voor nieuwe verdienmodellen;
- versterkt het merk de Bibliotheek.

De adressen en openingstijden van de verschillende vestigingen staan in een aparte folder. Bibliotheek Oostland kent drie soorten vestigingen:

A-vestigingen: Berkel en Rodenrijs en Pijnacker

Hier vindt u de meest uitgebreide collecties en dienstverlening waaronder de collectie rond het historisch erfgoed van de beide gemeentes.

B-vestigingen: Nootdorp en Bleiswijk

Hier vindt u vooral jeugdboeken tot 18 jaar, informatie voor ouders en opvoeders en een actuele collectie romans en een beperkt aanbod informatieve boeken.

C-vestigingen: Bergschenhoek

Met Welzijn lansingerland heeft de bibliotheek een gemeenschappelijke ruimte voor ontmoeting en activiteiten in het gebouw de Stander, Ontmoet!. De collectie kent de zelfde onderdelen als Nootdorp en Bleiswijk. De jeugdcollectie is beperkt tot de doelgroep 0-8 jaar.

Jeugdpunten: Bergschenhoek en Delfgauw

Bergschenhoek, De Driesprong

Bij De Driesprong is een jeugdpunt ingericht met een jeugdcollectie voor kinderen van 0 tot 18 jaar. Een goed gevuld jeugdpunt binnen een onderwijsinstelling is het ideale startpunt voor leesbevordering op school.

Want wat is de beste stimulans om te (blijven) lezen? Plezier in lezen!

Op De Driesprong functioneert het jeugdpunt ook als schoolbibliotheek voor de drie betrokken scholen, genoemd: de Bibliotheek op School.

De uitleen wordt door vrijwilligers gedaan, daarnaast is er een leesconsulent actief voor de scholen.

Jeugdpunt Delfgauw

De collectie van het uitleenpunt in Delfgauw, de Triangel, is bestemd voor de doelgroep 0 – 18 jarigen.

Dit uitleenpunt wordt in de ochtend gebruikt als de Bibliotheek op School en heeft 's middags een functie voor de hele kern Delfgauw. In de uitlening zijn uitsluiten vrijwilligers werkzaam. In het kader van de Bibliotheek op School, dBoS, is een leesconsulente vanuit de bibliotheek actief op de school.

Openingsuren

In de A-vestigingen en in Bleiswijk wordt naar zoveel mogelijk openingsuren gestreefd. Wel is onderscheid in serviceniveau gemaakt en wordt er gewerkt met zelfbediening en uren voor informatie en advies.

Vergaande automatisering maakt het mogelijk dat de klant materialen zelf kan inleveren en uitleenen en zelfstandig gebruik kan maken van de ruimte. De klant kan komen voor het lezen van de dagelijkse krant of een tijdschrift, gebruik maken van het gratis Wifi netwerk en een kop thee of koffie drinken.

Tijdens de zelfbedieningsuren zijn vrijwilligers aanwezig om de klant te verwelkomen.

Tijdens de uren voor informatie en advies staan de medewerkers klaar. Zij adviseren, geven informatie en helpen bij vragen over bijvoorbeeld eBooks en schrijven nieuwe leden in.

Online dienstverlening

De *digitale mogelijkheden* en het *digitale aanbod* zullen blijven groeien. Landelijk worden onder andere de nationale bibliotheekpas en *nationale bibliotheekcatalogus ontwikkeld*. Met één pas krijgt iedere klant toegang tot alle dienstverlening van de bibliotheken in ons land en kan daar materialen lenen.

Met de catalogus kunnen gebruikers zoeken in het bezit van alle bibliotheken in Nederland en via de pas eventueel (tegen betaling) aanvragen doen.

De infrastructuur voor de catalogus is gezamenlijk ontwikkeld, via de website voegt de bibliotheek de lokale service toe. Dit zijn bijvoorbeeld een overzicht van de

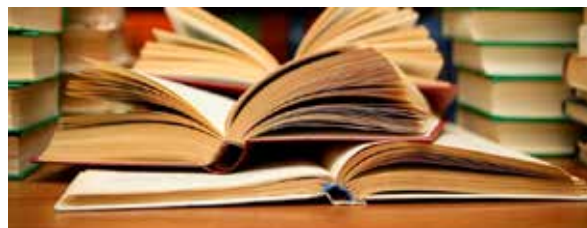
aanwinsten in de vestigingen, de activiteitenagenda en de aanvraagservice

Via de online Bibliotheek heb je als bibliotheeklid toegang tot eBooks, de Filmbieb en de LuisterBieb. Zo kun je altijd en overal lezen, leren en luisteren.

Kernfunctie 1. Lezen en literatuur

Collectie (uitlening)

De fysieke bibliotheek blijft een gebouw met een collectie en is de huis- en studeerkamer van het dorp. Bibliotheek Oostland biedt circa 118.000 boeken, dvd's, luisterboeken (daisy-roms), eBooks en digitale luisterboeken, aan en heeft een klein aanbod games en tijdschriften. De klant kan beschikken over de totale collectie van Bibliotheek Oostland, ook als hij meestal in één van de kleinere vestigingen leent.

Een van de kernopgaven van de bibliotheek is het ondersteunen van participatie en bevorderen van sociale cohesie in de lokale samenleving. Wij geven daarmee invulling aan onze rol: het actief verbinden van mensen en kennis. Daar waar de noodzakelijke verbindingen niet tot stand komen en dit de kansen van mensen beperkt, zijn bibliotheken van waarde.

Bibliotheek Oostland heeft een ruim aanbod romans en informatieve boeken, voor jong en oud en voor speciale doelgroepen, zoals een collectie grote letterboeken voor mensen met een zichtbeperking. In de online collectie zijn eBooks en digitale luisterboeken te vinden.

In de catalogus zijn alle materialen vindbaar en is te zien of het in de collectie is opgenomen en in welke Bibliotheek Oostland 8 Producten en diensten 2019

vestiging(en). Ook staat aangegeven op welke plaats in de bibliotheek een boek te vinden is. In Berkel en Rodenrijs en Pijnacker staan de romans en informatieve boeken gegroepeerd in drie hoofdthema's: Beleving, Verdieping en Ontspanning.

De catalogus van Bibliotheek Oostland is tevens thuis te raadplegen via de website en via de Smartphone: Bicat Wise app of tablet: www.bibliotheekoostrand.nl. Zo hebben wij een groot bereik. De klant kan via de website lenen, reserveren etc., thuis, op het werk en onderweg.

- Gemeentelijke subsidiegelden en ledeninkomsten.

Collectie Oostlandkast (vakteam volwassenen)

Naast de reguliere collectie is in de vestigingen Berkel en Rodenrijs en Pijnacker een Oostlandkast aanwezig waarin materiaal van lokale schrijvers aangeboden wordt. Ruim 130 schrijvers vinden hier een podium. In het Historische Informatie Punt in Pijnacker is speciale aandacht voor de lokale historie zowel visueel als op schrift.

- Fondsgelden, giften en eigen inkomsten

De Taal- en Mediacoach (vakteam jeugd en jongeren)

De taal- en mediacoach stimuleert het leesplezier en bevordert de digitale geletterdheid door educatieve programma's uit te zetten op de scholen. Naast deze activiteiten worden taalprojecten in de kinderopvang aangeboden. Tevens adviseert deze coach de scholen wanneer zij een verbeteringslag willen maken met de schoolbibliotheek. De taal- en mediacoach biedt dan ondersteuning bij bijvoorbeeld het collectioneren en het automatiseren van de schoolbibliotheek. Voor scholen wordt een lees- en mediaplan gemaakt.

- Extra landelijke en gemeentelijke subsidie

Schakelklassen/onderwijsachterstanden (vakteam jeugd en jongeren)

Bibliotheek Oostland levert een educatief programma gericht op leesbevordering en taalontwikkeling aan Schakelklassen en scholen met relatief hoog percentage kinderen met een taalachterstand.

- Subsidie

Landelijke activiteiten (vakteam jeugd en jongeren)

Jaarlijks wordt aandacht besteed aan een aantal landelijke activiteiten rondom leesbevordering, zoals de Kinderboekenweek, Nationale Voorleesdagen, Kinderjury en Jonge jury. Middels een presentatie kunnen kinderen kennismaken van en/of meedoen aan deze activiteit.

Nationale Voorleesdagen

Jaarlijks worden in januari de nationale voorlees-dagen georganiseerd met aandacht voor voorlezen aan kinderen van 0 tot 6 jaar.

Rond de Nationale Voorleesdagen lezen bibliotheekmedewerkers op verzoek voor in kinderdagverblijven en op scholen. Het prentenboek dat wordt voorgelezen is het Prentenboek van het Jaar en er wordt een klein programma rond het boek opgezet. Het interactieve voorlezen gebeurt met behulp van een vertelkastje en vertelplaten.

Ook in de rest van het jaar kan een kinderdagverblijf gebruik maken van deze voorleesactiviteit.

Kinderjury:

Iedereen tussen de 6 en 12 jaar kan meedoen aan de Nederlandse Kinderjury. Door mee te doen laat je zien wat je favoriete boek is! Alle stemmen samen beslissen welke boeken de prijs winnen.

Jonge jury:

Jongeren tussen de 12 en 16 jaar kunnen van half augustus tot en met eind februari hun stem uitbrengen op hun favoriete boek! De vijf boeken die de meeste stemmen krijgen worden genomineerd voor de Prijs van de Jonge Jury. Het boek met de meeste stemmen wint.

- **De nationale voorleesdagen, kinderjury en jonge jury worden bekostigd vanuit de reguliere subsidie en een provinciale bijdrage.**

Leeskringen (vakteam volwassenen)

Deelnemers aan een leeskring zijn enthousiaste lezers die regelmatig bij elkaar komen om samen een boek te bespreken. Bibliotheek Oostland ondersteunt 22 leeskringen met het uitlenen van leeskringkoffers. De leeskringen maken hun keuze op basis van een boekenlijst voor leeskringen met beschrijvingen van meer dan 600 boektitels. De leeskringen kiezen uit deze boekenlijst 20 titels en noteren deze op het reserveringsformulier. De wensen van de leeskring worden gehonoreerd op basis van beschikbaarheid. De koffers worden verzonden naar de bibliotheek, waarna de leeskringen de koffers kunnen komen ophalen en lenen voor 6 weken. Sinds 2019 is er ook een speciale leeskring voor laaggeletterden actief.

De Bibliotheek Oostland betreft de leeskringen bij lezingen en activiteiten rond de Lonkende leestafel.

Elke leeskring heeft een jaarabonnement met een lenerspas waarop de koffers voor zes weken worden uitgeleend.

- **Kostendekkend**

Samenwerking met Oostland Literair (vakteam volwassenen)

Tijdens landelijke campagne's wordt samengewerkt met het lokale schrijverscollectief Oostland Literair, deze enthousiaste groep van lokale schrijvers maakt ook gebruik van de bibliotheek als vergaderlocatie en verzorgt er boekpresentaties.

- **Reguliere gelden in afgeslankte vorm**

Passend Lezen (vakteam volwassenen)

Bibliotheek Oostland biedt materialen in aangepaste leesvorm aan zodat mensen met een visuele beperking toch boeken, kranten en tijdschriften kunnen blijven lezen. In elke vestiging is een grote collectie grootletterboeken aanwezig. Niet alleen voor blinden en slechtzienden zijn de materialen in aangepaste leesvorm een handig hulpmiddel, maar ook voor mensen met (fysieke) leesproblemen is er een oplossing; zoals mensen met dyslexie, afasie en voor mensen met een beperkte handfunctie als gevolg van bijvoorbeeld reuma, de ziekte van Parkinson en spierziekten. Zij kunnen een boek of krant niet meer vasthouden. Dit kan ook gelden voor senioren voor wie 'gewoon' lezen als gevolg van ouderdom te vermoeiend is geworden, veelal doordat zij moeite krijgen met het lezen van kleine lettertjes.

In de vestiging Pijnacker en Berkel en Rodenrijs vinden mensen met leeshandicaps naast de grootletterboeken, luisterboeken, daisyroms en daisyspelers.

In de vestiging Pijnacker is er tevens een vernieuwde tooncollectie met leeshulpmiddelen, zoals diverse loepen, een elektronische loep, een labelmaker die de labels voorleest en een groot letter toetsenbord. Deze collectie is te leen voor instellingen. In Berkel en Rodenrijs is een informatiestandaard met uitleg over de verschillende leeshulpmiddelen aanwezig.

In vestiging Pijnacker is een Orion Webbox beschikbaar. Dit is een afspeelapparaat waarmee door middel van streaming diverse media (zoals teletekst, tv ondertiteling en een krant) te beluisteren zijn. Streaming media is de verzamelterm om audio en video rechtstreeks via internet te distribueren. Men hoeft hiervoor geen computer te hebben, een wifi-aansluiting is wel vereist. De Orion Webbox kan op afspraak worden gemonstreerd. Met een speciale mobiele collectie wordt in de verzorgingshuizen en op speciale gelegenheden zoals bij de Nootdorpse loop voorlichting gegeven. Hierbij is ook aandacht voor de promotie van de Dienst Passend Lezen van Bibliotheek.nl die een collectie heeft die bestaat uit meer dan 75.000 gesproken boeken en een uitgebreide kiosk met circa 125 gesproken titels van populaire kranten en tijdschriften. Aanvullend zijn er ruim 15.000 brailleboeken verkrijgbaar.

Wissel- en themacollecties voor scholen en instellingen (vakteam jeugd)

Scholen en instellingen kunnen via de bibliotheek collectie huren van ProBiblio of van de bibliotheek zelf. Dit kan voor een langere tijd (wisselcollectie) of op onderwerp (themacollectie). Deze collecties kunnen worden opgehaald bij de bibliotheek, de kosten worden doorberekend.

- **Kostendekkend**

1. Boekendienst aan huis

Ouderen en mensen met een beperking willen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Vaak zijn dan ondersteunende voorzieningen nodig. Bibliotheek Oostland kan een bijdrage leveren aan het op peil houden van de kwaliteit van leven door deze mensen thuis van boeken te voorzien. Een (vrijwillige) medewerker brengt regelmatig materialen bij de lener thuis en haalt ze ook weer op. De gebruiker geeft zelf aan naar welke boeken of materialen de voorkeur uitgaat. De service is gratis voor leden van de bibliotheek. Op deze manier worden o.a. een aantal bewoners van WoonZorgCentrum Veenhage in Nootdorp en de Smitshoek in Bergschenhoek regelmatig van bibliotheekmaterialen voorzien.

- **Subsidie en eigen bijdrage middels lidmaatschap**

2. Voorlezen voor ouderen – Luisteren in je leunstoel (vakteam volwassenen)

In de Oudelandse Hof in Berkel en Rodenrijs heeft Bibliotheek Oostland samen met de activiteitenbegeleiding een voorleeskring opgezet. Vrijwilligers lezen voor aan bewoners van deze instelling. De bewoners worden zoveel mogelijk actief betrokken bij het voorlezen door met elkaar te praten over de voorgelezen tekst. De bibliotheek biedt de vrijwilligers een abonnement en ondersteuning bij het zoeken van de juiste teksten en andere materialen.

- Sponsorgelden en fondsgelden.

Landelijke activiteiten (vakteam volwassenen)

Jaarlijks wordt aandacht besteed aan een aantal landelijke activiteiten rondom leesbevordering, zoals de Week van de Poëzie, de Boekenweek, Maand van het spannende boek o.a. middels de displaytafels en de Week van de Alfabetisering, waarin de aandacht uitgaat naar laaggeletterdheid.

- Subsidie

Kernfunctie 2. Ontwikkeling en educatie

Voorschoolse periode (0-4 jaar) (vakteam jeugd en jongeren)

Er is een educatief programma met een aanbod voor kinderdagverblijven. Dit wordt twee keer per jaar digitaal aangeleverd en is te vinden op de website.

De bibliotheek wordt in beide gemeenten nauw betrokken bij het VVE-beleid, Voor- en Voorschoolse Educatie voor 0 tot 6 jarigen op het gebied van taalachterstanden.

BoekStart (vakteam jeugd en jongeren)

In alle vestigingen van Bibliotheek Oostland is een speciaal babyhoekje ingericht met een boekcollectie en meubilair.

Iedere baby die in Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland geboren wordt krijgt een brief van de gemeente, daarmee kan een koffertje in de bibliotheek worden afgehaald, waarin o.m. een knisperboekje zit, voorwaarde is dat de baby lid wordt van de bibliotheek. In het koffertje zit tevens een korting bon waarmee de ouder lid kan worden.

Er worden ouderbijeenkomsten georganiseerd, 'Speelochten-den' gericht op het informeren van ouders. In opdracht van gemeente Pijnacker wordt dit eens per maand georganiseerd in de bibliotheek, onder begeleiding van een bibliotheekspecialist, vaak in samenwerking met Speeltheek Harlekino.

Alle consultatiebureaus van de zes kernen hebben een boekkastje met boekjes voor baby's en peuters, maar ook informatie voor hun ouders over opvoeden.

- Projectsubsidie en subsidie

BoekStart in de kinderopvang (vakteam jeugd en jongeren)

Inmiddels is er op 30 kinderdagverblijven een (voor)leeshoek ingericht door de bibliotheek en zijn pedagogisch medewerkers opgeleid in interactief voorlezen en tot voorleescoördinator.

Daarnaast is ouderbetrokkenheid een belangrijk onderdeel van dit project.

Vanuit gemeente Pijnacker-Nootdorp wordt hier vanuit BoekenPret en Team4Talent extra budget en uren ingezet. Gemeente Lansingerland doet hetzelfde vanuit de Taaltrein.

Leidsters/pedagogisch medewerkers

Leidsters van met name Kinderopvang moeten professionaliseren en cursussen gaan volgen. Dit vloeit voort uit het project BoekStart in de kinderopvang. De nadruk zal liggen op bevordering van voorlezen en digitale geletterdheid.

- Projectsubsidie

BoekenPret (vakteam jeugd en jongeren)

Ter ondersteuning van VVE is het programma BoekenPret een aantal jaren geleden opgezet in gemeente Pijnacker-Nootdorp.

boekenpret

Een kist vol prentenboeken en speelleermaterialen rond een bepaald thema staat gedurende vijf weken in de groep. De hoofdtitel wordt op allerlei manieren in de groep aangeboden, o.a. aan de hand van een vertelkastje en vervolgens meegegeven aan de ouders.

Pedagogisch medewerkers en leerkrachten van groep 1/2 worden gesteund door deskundigheidsbevordering en netwerkbijeenkomsten om kennis en ervaring te delen en ouders worden geïnformeerd over het belang van voorlezen.

- Lokale projectsubsidie (Pijnacker-Nootdorp)

Ouderbetrokkenheid (onderdeel BoekenPret: vakteam jeugd en jongeren)

Bij BoekenPret is ouderbetrokkenheid een belangrijk onderdeel, kinderen nemen de boeken mee naar huis om ook thuis te worden voorgelezen. Ouders krijgen daarvoor een tippenboekje en lesbrief mee.

Het stimuleren van voorlezen en lezen is een grote sleutel in de verbetering van de taalontwikkeling. Omdat het zo belangrijk is moeten alle partijen die met lezen te maken hebben, op een afgestemde manier samenwerken. Hierdoor kan er doelgerichter gewerkt worden en vergroot dit het beoogde resultaat.

Als een kind al jong in aanraking komt met boekentaal, zal het ook op de basisschool de boekentaal uit de leerboeken veel beter en sneller begrijpen en de schoolresultaten vergroten. Het schrijven zal vooruit gaan en ook het begrip voor grammatica zal toenemen. BoekenPret wordt jaarlijks geëvalueerd met de gebruikers en de beleidsambtenaar van de gemeente en aan de hand daarvan worden verbeteringen en aanpassingen doorgevoerd.

VoorleesExpress (vakteam jeugd en jongeren)

Versterking voor- en vroegschoolse educatie en bestrijding laaggeletterdheid.

Bibliotheek Oostland 13 Producten en diensten 2019

In 2018 is Taalvisite overgegaan op de VoorleesExpress, het basisidee is hetzelfde alleen nu kan gebruik gemaakt worden van landelijke expertise, deskundigheidsbevordering en monitoring.

De VoorleesExpress stimuleert de taalontwikkeling van kinderen en verrijkt de taalomgeving thuis. We stellen ouders in staat om de taalontwikkeling van hun kinderen te stimuleren op hun eigen manier. Het project richt zich op gezinnen waarbij de kinderen van 2-8 jaar een taalachterstand hebben, of waarbij het risico groot is dat de kinderen een taalachterstand ontwikkelen.

Hoger opgeleide en taalvaardige vrijwilligers bezoeken gedurende 20 weken thuis kinderen die moeite hebben met de Nederlandse taal en opgroeien in een taalarme thuisomgeving. De vrijwilliger introduceert het voorleesritueel bij het gezin. De ouders krijgen handvatten om het voorlezen zelf over te nemen en boeken een blijvende plek te geven in het dagelijks leven. De door de vrijwilliger gebruikte boeken en spelletjes blijven die week bij het kind thuis, zodat het gezin er samen mee aan de slag gaat.

De vrijwilligers worden zorgvuldig geselecteerd, getraind en begeleid door een betaalde kracht vanuit de bibliotheek.

- **Fondsen**

Primair onderwijs (vakteam jeugd en jongeren)

Alle scholen krijgen jaarlijks een Cultuurmenu toegestuurd met educatieve programma's op gebied van bevordering van leesplezier en informatievaardigheden. In Pijnacker-Nootdorp is dit programma opgesteld i.s.m. Team4Talent, waardoor het aanbod in het menu is uitgebreid met Kunst, Techniek, Drama en Muziek.

De meeste activiteiten zijn lesmodules die als project worden aangeboden aan scholen, deze hebben meer impact op leesbevordering dan een incidenteel bezoek aan de bibliotheek. Ze bevatten allemaal de componenten leesbevordering, mediaeducatie en cultuureducatie en vallen onder de kerndoelen: Lezen en literatuur, kunst en cultuur, ontwikkeling en educatie en kennis en informatie.

Ze zijn lesstof vervangend en sluiten aan op een aantal kerndoelen binnen het onderwijs. Iedere lesmodule duurt meerdere weken en kent een aantal contactmomenten tussen school en bibliotheek.

Daarnaast is het altijd mogelijk om maatwerk te leveren.

SchoolWise (vakteam jeugd en jongeren)

SchoolWise is een automatiseringssysteem voor schoolbibliotheken. De plaatselijke bibliotheken spelen bij dit systeem een belangrijke rol.

Gespecialiseerde medewerkers van Bibliotheek Oostland informeren en adviseren alle basisscholen over dit systeem.

Er is gekozen voor een basispakket en pluspakket waaruit de scholen kunnen kiezen. In beide pakketten zitten onderdelen vanuit de Bibliotheek op School, zodat de scholen meer krijgen dan een automatiseringssysteem, maar terdege worden ondersteund in hun taalonderwijs.

- **Voor 30% uit subsidiegelden, 60% dragen scholen bij**

dBoS, de Bibliotheek op School (vakteam jeugd en jongeren)

Taalonderwijs en plezier in lezen zijn onmisbaar voor de taalontwikkeling van kinderen. Het heeft een directe en bewezen invloed op hun woordenschat en hun prestaties op school. Wie veel leest, scoort hoger in CITO-toetsen. Er is een duidelijke relatie tussen het lezen van boeken en het terugdringen van taalachterstanden en laaggeletterdheid. Basisscholen worden zich daar steeds meer van bewust en zetten alles in om het leesplezier van kinderen te vergroten, zodat ze vanzelf leeskilometers gaan maken. Een bibliotheek binnen de schoolmuren is dan dus ideaal, juist ook voor die kinderen die uit zichzelf niet zo snel een boek zullen pakken of naar een bibliotheek zullen gaan.

Inmiddels zijn er vier scholen in Lansingerland, Kwakel, Acker, Groenehoek en Willibrord en één school in Delfgauw, Triangel met een Bibliotheek op School.

Op basisscholen die mee gaan doen aan dBoS zal een leesconsulente worden ingezet op leesbevordering en informatievaardigheden.

- **Fondsen, provinciale en gemeentesubsidie**

Buitenschoolse opvang (vakteam jeugd en jongeren)

Voor activiteiten op de Buitenschoolse opvang wordt in Pijnacker-Nootdorp Team4Talent ingezet en in Lansingerland een specialist uit het vakteam. Zij verzorgen hier de belangrijkste componenten van het jeugdbibliotheekwerk, namelijk leesbevordering en mediawijsheid en daarnaast in gemeente Pijnacker-Nootdorp ook activiteiten op gebied van theater en muziek (cultuurcoach).

Mediawijsheid (vakteam jeugd en jongeren)

Het project Digitaal zal breder worden ingezet dan de pilot-groepen, afhankelijk van de vraag van kinderdagverblijven en/of scholen.

Informatieaanbod nieuwe media voor volwassenen.

Cursussen ouders/leerkrachten (vakteam jeugd en jongeren)

Als deskundige op het gebied van boeken, leesbevordering en digitale geletterdheid biedt Bibliotheek Oostland een aantal cursussen, presentaties en workshops aan voor ouders, pedagogisch medewerkers en leerkrachten rondom lezen, taal- en leesproblemen en mediawijsheid.

Voorlezen:

workshop voor ouders over het belang van voorlezen, groep 1 t/m 8.

Leren Lezen:

presentatie voor ouders van leerlingen uit groep 3 over leren lezen, AVI-niveau, geschikte leesboeken en de mogelijkheden van de bibliotheek.

Mediawijsheid:

presentatie voor ouders en leerkrachten van nieuwe boeken en andere media.

Leesproblemen:

diverse mogelijkheden voor zowel ouders als leerkrachten: interactieve presentatie over leesproblemen, dyslexie en over het Makkelijk Lezen Plein (MLP) van de Jonge Jury – brugklas.

Mediawijsheid:

trainingen voor pedagogische medewerkers, leerkrachten en ouders over digitale vaardigheden.

Cursus interactief voorlezen

voor ouders of leerkrachten ter ondersteuning van het gebruik van Boekenpret.

Cursus interactief voorlezen:

voor pedagogisch medewerkers in het kader van Boekstart in de kinderopvang.

Cursus voorleescoördinator:

voor pedagogisch medewerkers in het kader van Boekstart in de kinderopvang.

Cursus open Boek:

opleiding tot leescoördinator en opzetten van een lokaal netwerk leesbevordering.

- Vanuit subsidiegelden en eigen bijdrage

Voortgezet onderwijs (vakteam jeugd en jongeren)

Met Met drie scholen voor voortgezet onderwijs wordt structureel samengewerkt.

In Pijnacker is dat het Stanislascollege, waar Team4Talent actief is en in Lansingerland zijn het de twee Wolfert-scholen, waar een combinatiefunctionaris werkt.

De andere middelbare scholen doen incidenteel mee met diverse activiteiten, zoals Read2Me (voorleeswedstrijd) en Literatour (Jongerenboekenweek).

Bibliotheek Oostland biedt programma's op maat, deze kunnen worden gecompleteerd met een workshop of gastles door derden: schrijver, illustrator of ervaringsdeskundige.

- Subsidie plus eigen bijdrage scholen

Taalhuis (vakteam volwassenen)

Als direct gevolg van de deelname aan het Sociaal Domein is er vanaf september 2014 een Taalhuis in Pijnacker gestart en begin 2015 is dat uitgebreid naar Berkel en Rodenrijs.

Het Taalhuis bestaat uit het een aantal Taalpunten waar wekelijks een inloopspreekuur is, bemand door vrijwilligers. Een fysieke plek in de bibliotheek waar potentiële deelnemers, bedrijven, instellingen en organisaties informatie krijgen over het taalaanbod in de gemeente of regio en over de daarvoor beschikbare leermiddelen.

Het is een toegankelijke plaats waar ieder die hulp nodig heeft bij de basisvaardigheden lezen, schrijven en begrijpen van de Nederlandse taal terecht kan en ook andere taalvragen kan stellen.

Het Taalhuis zorgt op die manier voor een duurzame samenwerking tussen (vrijwilligers)organisaties, professionals en de burger met een vraag op gebied van basisvaardigheden als taal, rekenen en basis digitale vaardigheden.

Het Taalhuis biedt daarnaast ook activiteiten zoals taalontmoetingen, waar taalvrijwilligers taalvragers in groepjes les in de Nederlandse taal - en veel meer - geven. Waarbij op de eerste plaats staat het zelfvertrouwen van de taalvrager een beetje te vergroten.

Deze taalontmoetingen vinden meestal plaats in de vestigingen, maar ook op andere plaatsen in de gemeente, zoals op scholen, sportclubs, kerkgebouwen of bedrijven.

Taalmaatjes en Taalcafé

Daarnaast zijn er taalmaatjes en is er in de vestigingen Pijnacker, Berkel en Rodenrijs en Bleiswijk en vanaf 2019 ook in Nootdorp maandelijks een Taalcafé, waar taalvragers en taalvrijwilligers elkaar treffen en waar rond een thema met elkaar wordt gediscussieerd.

Taal naar Werk

Taal naar werk bestaat uit 20 bijeenkomsten waarbij taalvragers les krijgen. Ze leren hier bijvoorbeeld hoe ze met collega's om moeten gaan, hoe ze een CV moeten maken, een functioneringsgesprek moeten voeren etc.

Bij dit project wordt onder andere gebruik gemaakt van het door Stichting Lezen en Schrijven ontworpen materiaal Werk Ze!

Deze methode is speciaal voor laaggeletterden die op zoek zijn naar een baan. In Werk ze! zijn taalvaardigheden, zoals lezen en schrijven, gekoppeld aan arbeids-competenties en aan vaardigheden die nodig zijn bij het zoeken en vinden van een baan, al dan niet vanuit een uitkeringssituatie.

Taal op het werk

Taal op het werk is een project waarbij er taalondersteuning wordt aangeboden bij organisaties op locatie. Er zijn bedrijven die er tegenaanlopen dat de medewerkers niet voldoende beschikken over vaardigheden in de Nederlandse taal. Hierdoor kan het zijn dat medewerkers minder goed kunnen functioneren of tegen dingen aanlopen in hun werk. Daarom biedt het Taalhuis Taal op het werk aan voor bedrijven, zoals het Distributiecentrum Ahold Delhaize in Delfgauw en Plantenkwekerij Ammerlaan in Bleiswijk.

Bij Taal op het werk worden vrijwilligers ingezet om taalondersteuning in groepen aan te bieden op de werklocatie.

Taal en Toekomstperspectief

Het doel van het project 'Taal & toekomstperspectief' is jongeren die het Nederlands niet als eerste taal hebben met een vrijwillige coach voor te bereiden op een opleiding of toetreding tot de arbeidsmarkt in een vrijwillige, of betaalde baan. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een methode en materiaal dat is ontwikkeld en die in een bepaalde vorm van individuele coaching en in groepsbijeenkomsten wordt aangeboden aan jongeren die voldoen aan een bepaald profiel binnen Oostland.

De coach en de jongere zullen twee uur per week met elkaar aan de slag gaan met het verbeteren van de Nederlandse taal, maar ook kijken naar welke doelen de jongere wil behalen. Wil hij of zij graag een vervolg opleiding gaan volgen, een sollicitatiebrief leren schrijven etc.

Taal voor thuis

De cursus Taal voor Thuis helpt bij de betrokkenheid van ouders, bij de ontwikkeling van hun kind, te vergroten. Zij leren over de (taal)ontwikkeling van hun kind, over activiteiten op school/peuteropvangen en hoe zij hieraan kunnen bijdragen.

Taal voor Thuis is een cursus voor ouders van peuters, kleuters en kinderen op de basisschool of op de peuteropvang en bestaat uit twintig bijeenkomsten. De taalvrijwilliger die deze cursus geeft volgt na de basistraining een extra module Taal voor Thuis.

Tijdens de cursus leren de ouders de taalvaardigheid van hun kind te stimuleren door bijvoorbeeld oefeningen met taalspelletjes of vragen stellen. Verder heeft de cursus als doel de betrokkenheid van de ouders te vergroten. Daarvoor oefenen ze met het voeren van tienminutengesprekken of het helpen bij huiswerk en werken ze aan thema's waar hun kinderen ook mee bezig zijn. De cursus wordt gegeven op de locatie waar het kind naar school/peuteropvang gaat.

- **Fondsen en subsidie**

Werken met de Piëzomethodiek

In 2019 invoering fase 2, 3 en 4 Piezomethodiek: met name uitbreiding van het gebruik/toepassing van de methodiek bij de deelnemers van het Taalhuis in samenwerking met samenwerkingspartners binnen SBJ en bij CulturA, maar ook met de partners in Lansingerland.

Klik & Tik (vakteam volwassenen)

Geletterdheid omvat luisteren, spreken, lezen, schrijven en rekenen en in dat kader het gebruiken van alledaagse technologie om te communiceren en om te gaan met informatie. Om op een laagdrempelige manier digibeten vaardig in het gebruik van computer en internet te maken is de landelijke cursus Klik & Tik ontwikkeld.

Bij deze cursus krijgt de deelnemer een eigen leerlijn bij het maken van de eerste stapjes op het gebied van het gebruik van de computer of laptop. Tijdens de eerste les wordt samen met de begeleider het aanbod

samengesteld. Elke week staan de begeleiders twee uur lang klaar om de cursisten te ondersteunen. Als de eigen leerlijn is afgerond stroomt de deelnemer uit en is er weer plek voor een nieuwe deelnemer.

- **Subsidie**

Digisterker (vakteam volwassenen)

Met het Digisterker-programma In Lansingerland 'Werken met de e-overheid' biedt Bibliotheek Oostland digivaardigheids cursussen aan voor burgers. Burgers maken hier, in groepen van maximaal 8 deelnemers, kennis met de elektronische dienstverlening van de overheid en leren er zelfstandig mee te werken. De cursus bestaat uit drie bijeenkomsten en gaat onder andere over het gebruiken en toepassen van de DigiD en gebruik van het gemeentelijke digitale loket en andere overheidsdienstverlening, zoals de belasting-aangifte, aanvragen van toeslagen en inzien van pensioenoverzichten. Er is in de cursus speciale aandacht voor privacy en de veilige omgang met de e-overheid.

Het Digisterker-programma past in de maatschappelijke opdracht van de bibliotheek, om bij te dragen aan de zelfredzaamheid en zelfontplooiing van de burger. De basisvaardigheden van de burger op het gebied van taal, lezen en digitale vaardigheden moeten versterkt worden. Immers, zonder goede basisvaardigheden kan de burger niet volwaardig participeren. De cursussen vergroten bijvoorbeeld de kansen van werkzoekenden op de arbeidsmarkt en de betrokkenheid van ouderen bij de samenleving.

- **Uit de webgelden in Lansingerland**

In 2017 is een landelijk project van de Koninklijke Bibliotheek van start gegaan in samenwerking met de Belastingdienst om mensen ondersteuning te bieden bij het digitaal zaken doen met de overheid. Bibliotheek Oostland biedt in het kader van dit project: gratis computer- en printfaciliteiten, cursussen omgaan met de digitale overheid en spreekuren voor hulp bij belasting- en toeslagzaken in samenwerking met lokale partners.

- **Extra subsidie KB**

Computercursussen en workshops voor ouderen (vakteam volwassenen)

In samenwerking met Seniorweb Lansingerland organiseert Bibliotheek Oostland beginnerscursussen en workshops om kennis te maken met de computer. In de vestigingen Bleiswijk, Bergschenhoek, Berkel en Bleiswijk vinden cursussen en workshops plaats zoals:

- Windows 10
- Werken in de Cloud
- Mac voor beginners
- Foto's op uw iPad/Tablet
- Cursussen iPad en Tablet

De Informatieavonden over onderwerpen zoals 'Werken in de cloud' waar de mogelijkheden in vogelvlucht de revue passeren zijn een groot succes en ook de cursussen iPad en tablets, waar de mensen in drie lessen leren omgaan met een tablet zijn ook enorm populair.

Iedereen met interesse in computers en tablets is welkom bij het Computer- en Tablet Café in vestiging Berkel en Rodenrijs en in de Leeuwerik in Bleiswijk. Samen met andere computer- en tablet bezitters kunnen de bezoekers leuke apps ontdekken en ervaringen, tips en trucs uitwisselen. Men deelt favoriete apps met elkaar en helpt elkaar met het gebruik van de computer. Er zijn vrijwilligers van SeniorWeb aanwezig, die kunnen helpen wanneer de bezoekers van het café er met elkaar niet uitkomen. Net als in een café kan iedereen gewoon even binnenlopen. Het Computer- en Tablet Café vindt in totaal zes maal per maand plaats.

- **Kostendekkend**

Kernfunctie 3. Kennis en informatie

Historische Informatie Punt (vakteam volwassenen)

In de vestiging Pijnacker is een Historisch Informatie Punt aanwezig. In de hoek is een tentoonstellingsruimte met praattaafel ingericht waar medewerkers van het Historisch Genootschap Pijnacker-Nootdorp (HGOP) tijdens openingstijden van de bibliotheek aanwezig zijn om werk uit te voeren, geïnteresseerden te woord te staan en toelichting te geven op de lokale geschiedenis. In samenwerking worden er drie lezingen en tentoonstellingen per jaar georganiseerd.

Vrijwilligers Informatie Punten en Mantelzorg Informatie Punt (vakteam volwassenen)

In Berkel en Rodenrijs is een digitale informatiezuil aanwezig. Hiermee worden bibliotheekbezoekers, vrijwilligers en andere geïnteresseerden op een vrij toegankelijke manier geïnformeerd over vrijwilligerswerk en openstaande vrijwilligersvacatures in de regio. Hierbij wordt samengewerkt met het gemeentelijk Vrijwilligers Informatie Punt.

Project 'Op weg naar een Mantelzorgvriendelijke gemeente' (vakteam volwassenen)

In de komende periode is Bibliotheek Oostland één van de partnerorganisaties in het project 'Op weg naar een Mantelzorgvriendelijke gemeente'. Dit project geeft een tweejarige impuls in de waardering en ondersteuning van mantelzorgers in Pijnacker-Nootdorp. Bibliotheek Oostland is de trekker van het deelproject 'Meer kennis, beter weerbaar'. Het doel is om weerbaarheid te verruimen in situaties waarin mantelzorgers zich niet gehoord en begrepen voelen.

Er worden, door workshops en cursussen, vaardigheden en kennis ontwikkeld bij de mantelzorgers waardoor ze beter in staat zijn voor zichzelf op te komen en te zorgen. En daardoor indirect beter voor de naaste kunnen zorgen. Bibliotheek Oostland organiseert en faciliteert deze bijeenkomsten.

- **Vanuit subsidiegelden**

Informatie-avonden Mantelzorgers (vakteam volwassenen)

In samenwerking met Steunpunt Mantelzorg Welzijn Lansingerland worden er in de vestigingen in Lansingerland twee maal per jaar bijeenkomsten georganiseerd. Tijdens deze avonden wordt er op specifieke onderwerpen waar mantelzorgers mee te maken hebben informatie gegeven, meestal naar aanleiding van een filmvertoning.

- **Vanuit subsidiegelden**

Online Dienstverlening

Website (vanuit subsidie)

De Koninklijke Bibliotheek bedient de Openbare Bibliotheken met een digitale infrastructuur, waaronder de WaaS (website as a service).

Dit houdt in dat onze website hetzelfde is ingericht zoals bij veel andere bibliotheken, waardoor het makkelijker is geworden bepaalde dienstverlening te ontwikkelen.

De website is opgebouwd met o.a. de volgende onderdelen:

Aanwinstenoverzicht

Van alle vestigingen van Bibliotheek Oostland is een recente lijst met aanwinsten te vinden.

Agenda

Op de website staat de actuele agenda, waarin alle activiteiten te vinden zijn, die in en rond de (landelijke) bibliotheek op het programma staan. Op de homepage staat alle informatie die op dat moment extra aandacht verdient.

Aanvragen

Via deze service kunnen boeken, dvd's, cd's, films, games, bladmuziek, luisterboeken worden aangevraagd. Het materiaal kan vervolgens opgehaald worden in de vestiging van keuze. De transportkosten zijn voor rekening van de klant.

Catalogus

BicatWise is het complete bibliotheekstelsel van de toekomst. Met BicatWise kunnen de klanten, collecties, bestellingen, uitleningen, financiën en managementinformatie meer dan uitstekend beheerd worden. Klanten kunnen o.a. inzien: Wat heb ik thuis, Mijn gegevens, Inbox, Mijn reserveringen, Details financiële posten, Recent betaalde posten, iDeal transacties, Mijn MuziekWeb, Mijn verlanglijst, Eerder geleende titels, Pasje vermist melden.

Digitale bronnen in de bibliotheek

Iets opzoeken in een online naslagwerk? Bladeren door gedigitaliseerde edities van dag- en weekbladen? Op de computers in de bibliotheek kun je een groot aantal digitale bronnen gratis raadplegen. Of je nu lid bent of niet. Leden kunnen van huis uit een groot aantal bronnen benaderen via de website.

Bijvoorbeeld: Consumentenbond, Van Dale, Winkler Prins, Publiekwijzer, Uittrekselbank, LiteRom en Muziekweb.

Speciaal voor jeugd: Studie Winkler Prins, Junior Winkler Prins, Jeugd Uittrekselbank, JeugdBieb, Bere-slim.

Werken aan vaardigheden: Slimme Nieuwslezer, Oefenen.nl, Theorie.nl.

Om je rijbewijs te kunnen halen, móet je slagen voor je theorie-examen. Oefenen dus. Heel veel oefenen. Via Theorie.nl bereid je je in de Bibliotheek heel goed voor.

Speciale doelgroepen

(online dienstverlening)

Jeugd (0-12 jaar)

Een belangrijke plaats op onze site is ingeruimd voor kinderen. Men vindt hier advies en informatie over boeken, Voorleestips, BoekStart, Vertelplaten, Digitale prentenboeken, Het Makkelijk Lezen Plein, Hulp bij werkstukken, Schrijversinformatie enz.

Jongeren (13-18 jaar)

De bibliotheek vindt het belangrijk om jongeren zo goed mogelijk te helpen bij hun zoektocht naar informatie. Op dit gedeelte van de site zijn er links naar allerlei handige informatie over boeken, oa. voor de lijst. Voor vragen kan men terecht bij de jeugdbibliothecarissen.

Onderwijs

De producten en activiteiten die Bibliotheek Oostland biedt aan onderwijsinstellingen op het gebied van o.a. leesbevordering en media-educatie zijn ook op de website te vinden.

Senioren

Op de bibliotheeksite staat van alles over de mogelijkheden die de bibliotheek speciaal voor deze groep te bieden heeft: grootletterboeken, luisterboeken, informatie over leeshulpmiddelen, bibliotheek aan huis en ook over de computercursussen en workshops i.s.m. SeniorWeb.

Tarievenlijsten en openingstijden

Wat zijn de openingstijden van de bibliotheek? Hoeveel kost het om lid te worden of wanneer de boeken te lang zijn thuisgehouden? Behalve deze informatie is op de website informatie te vinden over het aanbod van de verschillende soorten abonnementen.

Zelfbediening (online dienstverlening)

De rubriek zelfbediening stelt de klanten in staat om zelf bepaalde acties uit te voeren, waarvoor men vroeger naar de bibliotheek moest komen. De volgende mogelijkheden zijn er te vinden:

- Opzoeken hoeveel titels er op de pas staan
- De laatste 150 titels die geleend zijn bekijken
- Materialen verlengen en reserveren
- Financiële gegevens bekijken en betalen via iDeal
- Een adreswijziging doorgeven
- Een nieuw lid inschrijven
- Via mijn Muziekweb kan men inloggen om cd's en lp's te reserveren bij de Centrale Discotheek van Rotterdam.

Online Donatie

Het is voor mensen die de bibliotheek een warm hart toedragen mogelijk om een bedrag te doneren aan de bibliotheek en/of sponsor van een tijdschrift te worden.

Muziekwebluister: (digitale dienstverlening)

Muziekwebluister is een streaming muziekdienst voor bezoekers van de bibliotheek, waarmee naar de complete cd-collectie van Muziekweb geluisterd kan worden. Daarnaast biedt Muziekwebluister een schat aan informatie over albums, artiesten en genres. Inmiddels zijn er 6 miljoen tracks digitaal te beluisteren via Muziekwebluister.

- Landelijke aansluiting en subsidie

Gratis apps van de bibliotheek

Bibliotheek (Wise) app

Boeken verlengen en reserveren met de smartphone of tablet via de Wiseapp. Gratis verkrijgbaar in de App store en Google Play. Via de Bibliotheek Wise app worden dezelfde faciliteiten geboden als in de catalogus en in Mijn Menu bij de bibliotheek.

eBooks lezen; De lees app van de Bibliotheek.

De Bibliotheek biedt een groot aantal recente eBooks aan om (tijdelijk) op je tablet of smartphone te zetten en te lezen. Via je webbrowser kun je eBooks selecteren en op een eigen 'boekplank' plaatsen. Met deze lees app kan je die vervolgens lezen. Na het verlopen van de 'leentermijn' worden de eBooks automatisch verwijderd.

LuisterBieb app

Geniet nu altijd en overal van de beste luisterboeken!

Met deze app geniet je van de beste luisterboeken, waar en wanneer jij dat wilt. Met een uitgebreide selectie bestsellers van bekende auteurs. Zelfs als je druk bent kun je altijd nog lekker luisteren, gratis en offline.

VakantieBieb

De app is een cadeau voor iedereen (leden en niet-leden van de bibliotheek). Na het aanmaken van een account kan men de (jeugd)boeken downloaden op smartfoon of tablet. De boeken kunnen gelezen worden zonder internetverbinding.

Clingendael

Clingendael verzorgt reclameschermen in de bibliotheek waarop advertenties en bibliotheekinformatie in een cyclus van 10 minuten te zien afwisselen te zien is.

- Winstgevend

Online bibliotheek (onlinebibliotheek.nl)

Via de online Bibliotheek heb je als Bibliotheeklid toegang tot eBooks, cursussen en de LuisterBieb. Zo kun je altijd en overal lezen, leren en luisteren.

Gevarieerd aanbod eBooks

De online Bibliotheek bevat nu ruim 15.000 eBooks.

Voordat een eBook geleend en gelezen kan worden bij de Bibliotheek is het noodzakelijk om een webaccount aan te maken.

Wie geen bibliotheekabonnement heeft, kan kiezen voor een digitaal basis abonnement voor het lenen van eBooks. Met het standaard bibliotheekabonnement kunnen onbeperkt eBooks, boeken, films, tijdschriften, muziek en games worden geleend. Mensen met vragen over het toevoegen van een boek op hun eReader of tablet kunnen terecht bij een medewerker of de eBookspecialist.

eReader:

Met de eReader kunt u thuis op uw gemak kennis nemen van een andere manier van lezen. De bibliotheek heeft een aantal eReaders om uit te proberen.

Eregalerij

De eBooks eregalerij bevat zesentwintig klassiekers uit de Nederlandse literatuur, zoals Max Havelaar van Multatuli en Camera Obscura van Nicolaas Beets, te downloaden als eBook. Bijzonder aan deze eBooks is dat ze zijn verrijkt met achtergrondinformatie. Je ziet bijvoorbeeld een handschrift en een portret van Multatuli of een filmpje waarin een gedicht van Beets wordt voorgedragen.

<https://www.bibliotheek.nl/eregalerij.html>

Evenementenkalender Oostland

Een activiteit van de bibliotheek. Samenwerkingsverband met de beide gemeenten, VNO-NCW, Telstar, de Heraut en Bibliotheek Oostland.

De website www.evenementenkalenderoostland.nl bevat informatie over alle evenementen, professionele en amateurkunst in Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp. Ook is er ruimte voor de kunstenaars uit de regio om hun werk in de galerie tentoon te stellen. Instellingen en verenigingen leveren hun gegevens zoals adressen, cursussen, voorstellingen en activiteiten aan. Een team, bestaande uit een vrijwilliger en een medewerker van Bibliotheek Oostland, houden de site zo actueel en compleet mogelijk.

Digitale Nieuwsbrief

In de bibliotheek vindt u volop gelegenheid om van mooie dingen te genieten, uw creativiteit te ontplooiën, (nieuwe) mensen te ontmoeten en op allerlei gebied meer te weten te komen.

Voorleeshond in bibliotheek Oostland

Op woensdag 16 mei kunnen kinderen die moeite hebben met voorlezen in de klas komen oefenen in de bibliotheek in Bergschenhoek. Ze lezen daar voor aan voorleeshond Freddie, die hen helpt om (weer) vertrouwen te krijgen in het hardop lezen.

[meer informatie](#)

Vrijwilligers gezocht

De Bibliotheek zoekt voor de vestigingen in Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp op korte termijn vrijwilligers die als gastvrouw of gastheer in de uitoefening diverse werkzaamheden willen verrichten. Ben je gastvrij ingesteld, vind je het leuk met mensen in alle leeftijden in contact te komen? Wil je meehelpen de bibliotheek netjes te houden en de displaytafels/boekentafels te verzorgen? De bibliotheek is een leuke en inspirerende plek om te werken. "Je doet iets voor de mensen in de buurt", "werken in de bibliotheek geeft structuur", "Je kunt je talenten kwijt en wordt er om gewaardeerd" zijn een aantal quotes van de vrijwilligers.

[meer informatie](#)

Er wordt maandelijks een nieuwsbrief verzonden aan de mensen die zich hiervoor hebben ingeschreven.

In deze nieuwsbrief worden de activiteiten van de komende maand, tips en wetenswaardigheden weergegeven.

Twee keer per jaar verschijnt er een speciale nieuwsbrief met alle activiteiten van Senior-Web.

TicketWise

Op een professionele manier de verkoop van kaarten administreren en beheren. Kaarten voor eigen activiteiten maar ook voor evenementen van derden kunnen zowel aan de balie als online worden verkocht. Een klant van de bibliotheek kan met zijn/haar inloggegevens snel en gemakkelijk kaartjes kopen.

Ook klanten die (nog) geen lid zijn van de bibliotheek kunnen kaarten kopen; lid worden is daarbij niet verplicht!

Efficiënt beheer: • Verschillende zalen op meerdere locaties te beheren • Kaarten worden altijd ongeplaceerd verkocht

- Aantal te verkopen kaarten instellen per activiteit
- Activiteiten (ver) van tevoren al in te voeren
- Verschillende prijzen voor niet-leden en leden mogelijk; per abonnement in te stellen
- Actueel uitvoeringsoverzicht: hoeveel kaarten reeds verkocht, hoeveel kaarten nog beschikbaar?

Per activiteit wordt gelinkt naar de bibliotheekportal. Bibliotheekleden kunnen vervolgens inloggen, kaarten bestellen en tot slot afrekenen via iDEAL. Niet-leden kunnen een speciaal account aanmaken. Kaarten kunnen direct of vanuit de bevestigingsmail worden geprint.

Facebook

Sinds 2018 heeft Bibliotheek Oostland ook haar eigen facebookaccount om op die manier een bepaalde doelgroep te kunnen bereiken. Alle culturele activiteiten van het vakteam volwassenen en de activiteiten van het vakteam jeugd die plaatsvinden in de vestigingen worden geplaatst.

Kernfunctie 4. Kunst en cultuur

De Cultuurtrein: De E-lijn (educatie én cultuur: vakteam jeugd en jongeren)

Bibliotheek Oostland is door beide gemeenten gevraagd om een gezamenlijke subsidieaanvraag te schrijven en in te dienen bij het cultuurfonds 'Cultuureducatie met kwaliteit voor het primair onderwijs'.

Dankzij deze subsidie, gematched met gemeentelijke subsidie draait het programma de Cultuurtrein. Het doel is Cultuureducatie een vaste

plek te geven binnen het primair onderwijs, de relatie te versterken tussen scholen en lokale culturele instellingen en dit te bewerkstelligen door deskundigheidsbevordering van leerkrachten en vakkrachten te verdiepen. In 2016 is er een nieuwe aanvraag ingediend en toegekend voor de periode 2017-2020.

- **Fonds voor de cultuurparticipatie en gemeenten**

Combinatiefunctionarissen – bibliotheekmedewerker/cultuurcoaches (vakteam jeugd en jongeren)

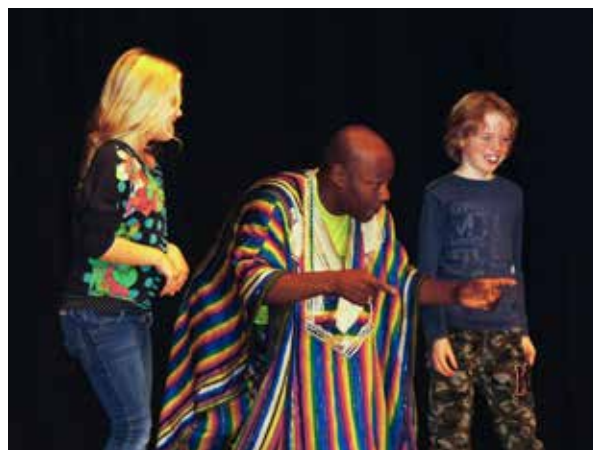
In de gemeente Pijnacker-Nootdorp zijn drie parttime combinatiefunctionarissen ingezet i.s.m. de bibliotheek, een cultuurcoördinator, een cultuurcoach en een taal- en mediacoach.

Deze combinatiefunctionarissen cultuur vormen samen met een aantal combinatie-functionarissen sport 'Team4Talent' en werken voor alle scholen en buitenschoolse opvang in gemeente Pijnacker-Nootdorp waar ze activiteiten op maat verzorgen.

De Cultuurcoach (vakteam jeugd en jongeren)

De cultuurcoach ontwikkelt activiteiten voor scholen, kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang voert deze activiteiten ook zelf uit, waarbij de kinderen kennis maken met Theater, Muziek, Techniek, Media en Erfgoed. Ook werkt de cultuurcoach aan het versterken van bestaande taalprojecten door middel van het toevoegen van de disciplines drama en muziek.

Het streven is om Team4Talent en de Cultuurtrein nauw te laten samenwerken en elkaar daardoor te versterken. Bibliotheek Oostland zal, als coördinator van beide programma's hier een belangrijke rol in spelen.

- **Bovenstaande functies worden ingevuld dankzij extra landelijke en gemeentelijke subsidie**

Cultureel Programma (vakteam volwassenen)

De vestiging Pijnacker biedt op zondagmiddag de gelegenheid voor culturele instellingen om bijvoorbeeld een voorstelling of lezing te organiseren.

Samen met de Stichting behoudt 't WEB organiseert de bibliotheek het culturele aanbod in de vestiging in Bleiswijk. Ook in de vestigingen Berkel en Rodenrijs en Bergschenhoek, Ontmoet! worden lezingen gehouden van onder andere lokale en landelijke schrijvers en andere bibliotheek gerelateerde culturele activiteiten. Dit aanbod wordt in de loop van 2019 verder ontwikkeld op basis van behoefte peiling onder de diverse doelgroepen, niet zelfredzame en zelfredzame. Ook in Pijnacker-Nootdorp wordt voorzichtig weer een begin gemaakt met culturele activiteiten en toegewerkt naar de ingebruikname van CulturA in 2019.

- **subsidie en fondsen**

Tentoonstellingen en exposities (vakteam volwassenen)

In de vestigingen van Berkel en Rodenrijs en Pijnacker vinden regelmatig tentoonstellingen en exposities plaats, zij bieden plaats aan (amateur)kunstenaars om aan wanden of in vitrines hun beeldende kunst aan het publiek te presenteren. De vestiging Pijnacker maakt deel uit van de jaarlijkse culturele manifestatie De Verbeelding en het hele weekend zijn de werken van lokale kunstenaars en leerlingen van diverse basisscholen te bewonderen in de bibliotheek.

- **Kostendekkend, als er iets verkocht wordt krijgt de bibliotheek 10% van de opbrengst**

Kunstuitleen (uitlening en frontoffice)

De Kunstuitleen van GGZ Doel is in de vestiging Pijnacker gehuisvest

De Kunstuitleen is een samenwerkingsverband tussen de bibliotheek en DOEL.

DOEL zet zich in voor mensen met een psychiatrische achtergrond of andere kwetsbaarheid en helpt hen met gerichte activiteiten om hun plek in de samenleving weer in te nemen en actief te participeren.

De Kunstuitleen biedt een uitgebreide collectie schilderijen, zeefdrukken en litho's die gemaakt zijn tijdens activiteiten van DOEL in de regio. Het werk is geselecteerd op beeldende criteria als zeggingskracht, originaliteit en kwaliteit. Zowel geschoolde kunstenaars, amateurs als autodidacten hebben werken ingeleverd. De collectie wordt steeds vernieuwd en uitgebreid.

Geïnteresseerden kunnen tijdens de openingstijden van de bibliotheek de presentatiemappen inkijken. Op twee dagdelen is er een (vrijwillige) medewerker van DOEL aanwezig om abonnementen af te sluiten of kunstwerken te wisselen. Bezoekers van de bibliotheek kunnen dan bij de Kunstuitleen terecht voor een kop koffie.

- **De bibliotheek faciliteert, het overige is Kunstuitleen**

Muziekweb:

Muziekweb is een landelijke dienst om muziek te kunnen lenen. Cd's, muziekdvd's en lp's kunnen 7 dagen per week, 24 uur per dag aangevraagd en naar de lokale bibliotheek verstuurd worden.

Muziekwebluister: (digitale dienstverlening)

Muziekwebluister is een streaming muziekdienst voor bezoekers van de bibliotheek, waarmee naar de complete cd-collectie van Muziekweb geluisterd kan worden. Daarnaast biedt Muziekwebluister een schat aan informatie over albums, artiesten en genres. Inmiddels zijn er 6 miljoen tracks digitaal te beluisteren via Muziekwebluister.

Kernfunctie 5. Ontmoeting en debat

Buurt & Zo (vestiging Pijnacker)

Het sociaal cultureel centrum van Pijnacker waar iedereen terecht kan voor activiteiten, educatie, participatie, informatie en lezen. Wij merken ook dat de gebruikers van het centrum elkaar vinden en samen dingen oppakken en organiseren.

In de lokalen vinden cursussen en taalontmoetingen plaats, er kan worden vergaderd, kantoorruimte gehuurd etc. Partnerorganisatie DOEL dagbesteding verzorgt iedere dinsdag een goedkope lunch en gezellige koffiemiddag. Tevens bieden zij er een was- en strijkservice aan. Maandelijks organiseren Bibliotheek Oostland en DOEL een ontmoetingsactiviteit op dinsdagmiddag. Op donderdagochtend is er een handwerkclub actief als SBJ Samen Sterk project. In de leeszaal van de Bibliotheek Oostland kunnen bezoekers een krant of tijdschrift lezen.

Ontmoet!

In Bergschenhoek waar de bibliotheek samen met Welzijn Lansingerland (SWL) Ontmoet! beheert worden regelmatig terugkerende bijeenkomsten georganiseerd in een sociaal café dat zich richt op eenzamen, kwetsbaren, niet-zelfredzamen in de samenleving, zoals 'De lonkende leestafel'. Hierbij wordt de samenwerking gezocht met de organisaties die ook gehuisvest zijn in De Stander, waar Ontmoet! een onderdeel van uitmaakt.

- **Fondsen, huurinkomsten en gemeentesubsidie**

Bestrijding eenzaamheid (vakteam volwassenen)

Als deelnemer van de werkgroep eenzaamheid van de gemeente Lansingerland organiseert de bibliotheek in samenwerking met andere maatschappelijke organisaties activiteiten in het kader van de eenzaamheidsbestrijding zoals de langste eettafel. Dit alles in het kader van het ondertekende manifest Samen aan zet! ("Een voor allen! Allen voor één!").

Debat - Kunst- en Cultuurdebat (vakteam volwassenen)

Bibliotheek Oostland wil graag een podium zijn voor debat, dialoog en discussie tussen de inwoners van beide gemeenten. Zo vinden er in verkiezingstijd politieke debatten plaats en zijn er discussieavonden onder andere naar aanleiding van actuele landelijke of lokale zaken zoals tijdens de Tegenlichtavonden.

Er wordt ook gestreefd naar een openstelling tijdens 'culturele zondag'. Verenigingen en organisatie kunnen op zondagmiddag een activiteit organiseren (dans, muziek, workshop, lezing en dergelijke) ter promotie van henzelf. De vestiging Pijnacker stelt daarvoor haar ruimte 'om niet' beschikbaar met als tegenprestatie promotie van de bibliotheek.

- **Subsidie en bijdrage partners**

Speeltheek (vakteam jeugd en jongeren)

Speeltheek De Vlieger is onderdeel van Bibliotheek Oostland en ondergebracht in vestiging Bleiswijk. Het speelgoed is allemaal opgenomen in de catalogus en wordt aan de balie uitgeleend door de medewerkers. Kinderen kunnen lid worden en betalen dan € 25,00 per jaar en zijn dan ook automatisch lid van de bibliotheek.

- **Kostendekkend**

Met de stichting Speeltheek Harlekino uit Pijnacker is een samenwerking aan gegaan. Bibliotheek Oostland faciliteert de Speeltheek. Harlekino is sinds juli 2016 gehuisvest in de vestiging in Pijnacker.

Door digitalisering van hun collectie is het speelgoed te leen tijdens de openingstijden van de bibliotheek en worden themaochtenden georganiseerd. Voor deskundige informatie over het speelgoed kan men tijdens highservice uren van de Speeltheek terecht op woensdag- en zaterdagochtend.

Het lidmaatschap is een combipas voor speeltheek en bibliotheek. Met een lidmaatschap van speeltheek Harlekino is men automatisch lid van de bibliotheek. Aan het lenen van speelgoed zijn kosten verbonden.

Alle inkomsten uit contributies van Speeltheek en leen- en te laatgelden van materialen worden afgedragen aan de speeltheek.

- **Kostendekkend**

Gebruik van de ruimte

Regelmatig zijn er lezingen en workshops rond thema's van laaggeletterdheid, welzijn en zelfredzaamheid. De bibliotheek streeft ernaar de gebouwen optimaal te benutten. Het is dan ook mogelijk om ruimte te huren tijdens en buiten openingstijden van de bibliotheek. Voor presentaties, vergaderingen, een voorstelling, een lezing, een cursus, workshop of activiteit in groepsverband. De ruimte wordt verhuurd aan commerciële en maatschappelijke organisaties en instellingen en kan gebruikt worden voor bijeenkomsten in relatie tot de lokale politiek.

Verder biedt de bibliotheek de faciliteiten voor ZZP-ers om rustig te werken en zakelijke contacten en spreekuren te (onder)houden.

Iedereen heeft toegang tot het gratis Wifi netwerk.

De beschikbare ruimte is er in alle vestigingen "tussen de boeken" (max 20-100 personen).

In Berkel is er een leslokaal beschikbaar en de kantoren worden op niet commerciële basis verhuurd aan de formulierenbrigade van Stichting Welzijn Lansingerland.

De Orangebox in Pijnacker (geschikt voor max 4 personen) is een aparte vergaderunit/ werkplek. Tevens is er een stiltekabine waar een persoon ongestoord kan werken. Deze kabine wordt ook voor het doen van belastingaangiften gebruikt.

Daarnaast zijn er in de vestiging Pijnacker in Buurt & Zo diverse zalen beschikbaar.

Standaard wordt gebruik gemaakt van de ruimte door voor spreekuren van o.a. de wethouders, de wijkmanagers, de wijkagent, jeugd- en jongerenwerk, Seniorweb en de ondernemersvereniging. Daarnaast wordt de ruimte ook regelmatig verhuurd aan incidentele huurders.

Bezoekmannen en -vrouwen (vakteam volwassenen)

Het project vervult een brugfunctie tussen (migranten) vrouwen en mannen en instellingen die moeite hebben om deze mensen te bereiken of moeite hebben om deze mensen te begrijpen door gebrek voldoende Nederlandse taal of kennis van de culturele achtergrond over en weer.

De mensen worden thuis bezocht door vrijwilligers (bezoekvrouwen en -mannen) met dezelfde culturele achtergrond. Zij krijgen informatie over activiteiten en voorzieningen waarvan zij gebruik kunnen gaan maken. Dat kan variëren van Nederlandse taalles tot gezondheidsvoorlichting, van ontmoeting van andere stadsgenoten tot hulpverlening, voorzieningen in relatie tot kinderen zoals het consultatiebureau, kinderopvang of onderwijs. Ook gaan de Bezoekmannen en -vrouwen mee naar gesprekken op locatie zoals doktersbezoeken, gesprekken op de school van de kinderen of tijdens de begeleiding van bijvoorbeeld de ondersteuning vanuit Middin.

Het bezoekvrouwen- en mannenproject is een belangrijke schakel binnen de gemeente Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp WMO beleid en als extra stap, fase 0, achter de voordeur, naar de gefaseerde participatiefasen van de Piëzo-Methodiek.

- **Subsidies**

SBJ Samen Sterk

SBJ SamenSterk bestaat uit drie organisaties, Stichting Welzijn en Ondersteuning Pijnacker-Nootdorp (SWOP), Bibliotheek Oostland en Stichting Jeugd & Jongerenwerk Midden-Holland (STJJMH). Het samenwerkingsverband heeft van de gemeente de opdracht gekregen om gezamenlijk de Ontwikkelagenda ten uitvoer te brengen. Met de Ont-

wikkelagenda willen we bereiken dat inwoners van Pijnacker-Nootdorp zelfredzaam worden en blijven, dat ze participeren / meedoen in onze samenleving en dat ze van hun 'eigen kracht' gebruik kunnen (blijven) maken. In dit kader organiseert SBJ SamenSterk gezamenlijk thematische activiteiten (o.a. de Week van het Geld (maart), de Week van de Gezonde Leefstijl (juni) en de Week van de Mantelzorg (november). Inwoners worden gestimuleerd om mee te doen in de samenleving door o.a. ondersteuning te bieden bij (burger) initiatieven, overleg te organiseren en het verzorgen van de sociale programmering in de Buren (Delfgauw), CulturA Nootdorp en Buurt&Zo in Pijnacker.

SBJ SamenSterk brengt mensen en organisaties samen en zorgt voor een sterkere samenleving. Tevens heeft het een plaats gekregen in en is aangesloten bij verschillende samenwerkingsoverleggen, waardoor werkzaamheden en activiteiten rondom het voorkomen van schulden, kwetsbare ouderen, leefbaarheid en het voorkomen van zorg beter op elkaar (kunnen) worden afgestemd.

- **Subsidies**

